

verdandisten

HÖSTEN 2019

● EN TIDNING FRÅN VERDANDI OM GEMENSKAP OCH SOLIDARITET

ANNMARI
WULFSTRAND-BYHLIN:

**"DIN BERÄTTELSE OM
MÖTET MED
SOCIALTJÄNSTEN"**

PENSIONSUPPRORET:

**PROTESTERNA
ÖKAR MOT
FATTIGPENSIONERNA**

Gunilla Andersson, Eskilstuna:

**"Vi dansar för
social rättvisa"**

**alla
behövs**

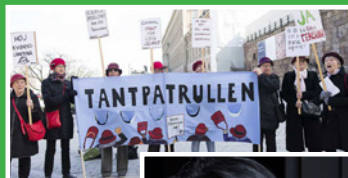
*Misströsta inte.
Vi kan förändra.
Organisera dig
för jämlikhet och
jämställdhet.
Gemenskap och
solidaritet.*

● **verdandi**

8

Äldre-fattigdom

ANTALET FATTIGA ÄLDRE ökar och kraven på en reformering av pensions-systemet kommer från många håll. 300 000 pensionärer lever under fattigdomsgränsen och kvinnor och utlands-födda är särskilt drabbade.

6

Din berättelse

NÄR MÄNNISKOR MÖTER MAKTEN

Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin skriver om människors rätt till respekt och gör ett upprop för att samla in berättelser.

26

Dans-glädje i Eskilstuna

I Eskilstuna bjuder Verdandi upp till dans. Kom med så dansar vi och har kul i en nykter gemenskap!

Rätten till ett värdigt liv

2020 är kongressår för Verdandi.

Temat för Verdandis 48e kongress i Trollhättan, maj 2020 är **"Rätten till ett värdigt liv"**. Vad vi menar med ett värdigt liv kan du läsa mer om i vårt socialpolitiska program, som du kan ladda ner på: verdandi.se. Många av Verdandis grundtankar om jämlikhet och människors lika värde står redan i Sveriges grundlag:

"Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet."

"Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt ska tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person."

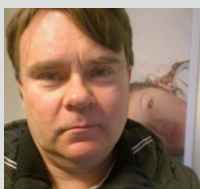
Nu arbetar Verdandi med att samla in berättelser ur våra medlemmars vardag. De handlar ofta om orättvisor och dåligt bemötande av myndigheter. **Dessa orättvisor ska vi ska förmedla till politiker och makthavare med krav på förändring och rättvisa!**

RASKEN ANDRÉASSON
Förbundsordförande Verdandi

FOTO: ELLINOR COLLIN

MARJA KOIVISTO
REDAKTÖR

MAGNUS BÅÅTH
VERDANDI SUNDBYBERG

CATRIN HANSEN
VERDANDI MALMÖHUS

LEYLA SÖZEN
VERDANDI FITTJA

Notiser

FOTO: JONATHAN NÄCKSTRAND

Årets nyhetsbild 2019!

Ladda ner Verdandis jämställdhetspolicy!

Den här bilden korades till Årets Nyhetsbild

2019 av Pressfotografernas Klubb. Fotograf är Jonathan Näckstrand 2018, i konserthuset i Stockholm, strax före Nobels prisutdelningsceremoni.

I mitten sitter Svenska Akademiens tidigare ständiga sekreterare Sara Danius, klädd i en rosa-orange klänning. Bilden visar att mycket jämställdhetsarbete återstår att göra på många av samhällets arenor. Ofta är det bra att börja gräva där du står. Hur ser det ut i din Verdandiavdelning? Är det jämställt? Är det lika många kvinnor som män i ledningen? Vilka får bestämma och vilka får tala? Ladda gärna ner Verdandis jämställdhetspolicy på verdandi.se. Jämställdhetspolicyen visar hur vi ska jobba i Verdandi för att nå våra högt ställda mål för jämställdhet. ●

KULTURSKYMNING. Samstyret SD/KD/M och SoL-partiet i Sölvesborg har fattat beslut om stopp för Pride-flaggor på stadshuset och inköp av samtidskonst i kommunen. Den fria konsten är en del av demokratin. Hela poängen med ett fritt kulturliv är friheten att utmana och ifrågasätta rådande tankemönster. Stoppet för Pride-flaggan är ett hån mot alla som kämpar för alla människors lika värde och HBTQ-personers rättigheter.

Nu diskuterar vi Verdandis nya Interkulturella program

**Verdandi har formulerat
ett nytt Interkulturellt
program som går ut på remiss
i organisationen under hösten.**

Programmet kommer även att föras ut för en bredare samhällsdebatt utanför Verdandi innan det kongressbehandlas på Verdandis 48e kongress i Trollhättan den 15–17 maj 2020.

Bakgrunden till programmet är en samhällsutveckling mot ökad segregation som Verdandi uppmärksammat i sin verksamhet ute i bostadsområdena men också i rapporten "Förorterna som Moder Svea glömde" av Jan Edling (2015).

VERDANDIS
INTERKULTURELLA
PROGRAM

Verdandi genomförde då en samtalsturné i 16 städer som samlade olika samhällsaktörer för en diskussion om möjliga åtgärder på kort och lång sikt för att nå ett socialt hållbart samhälle. Samtalen under turnén har lagt en grund till Verdandis förslag till Interkulturellt program, liksom ett stort antal intervjuer som gjorts med Verdandis medlemmar

med frågor om arbete, skola, bostad, fritid, hälsa och tankar om framtiden. I programmet formulerar Verdandi ett antal krav på politisk förändring. Det handlar om att utrota fattigdom, allas rätt till arbete och bostad, en likvärdig skola och förskola och trygghet i omställning vid arbetslöshet, sjukdom och ålderdom. ●

Berätta om byråkrati och dåligt bemötande

Dagligen möter vi i Verdandi människor som kommit kläm i sina kontakter med myndigheter. Inte minst socialtjänsten. Rädslan och förtvivlan att kanske inte få den hjälp man behöver känns in på bara skinnet.

Det som känns mest förnedrande är att inte bli trodd eller att bli ifrågasatt. Redan innan man ringer eller går till ett bokat besök utgår man från att samtalet kommer att gå åt skogen, vilket ofta beror på tidigare erfarenheter. Oftast har man dessutom väntat så länge att det är ett akut krisläge. Människovärdet och egenmakten över sitt eget liv försvinner.

Ett av många exempel är den person jag mötte i våras, med en svår social problematik som inte ville, inte orkade eller tordes söka hjälp. Vi kom överens om att jag skulle försöka hjälpa till. Jag blev inte heller trodd. Min beskrivning av personens situation togs inte på allvar.

I samtalen med mig förstod socialtjänsten inte varför jag hjälpte till (eller la mig i) för jag hade ju inget med honom att göra, trots att jag hade ett skriftligt samtycke. Min upplevelse var att socialtjänsten försökte hålla personen ifrån sig, man ville inte ens göra ett hembesök. Till slut löste det sig genom att bostadsföretaget förlängde kontraktet en månad innan vräkning skulle ske. Två dagar innan vräkningen skedde lyckades socialtjänsten hitta en annan boendelösning. Den enskilde hade då lidit i två månader utan att veta vad som skulle ske. Jag förstår den förnedring som många upplever i sina kontakter med sociala myndigheter, för så kände jag bara genom att försöka hjälpa.

Tyvärr är det här ingen enskild berättelse. Därför har Verdandis Alkohol- och drogpolitiska grupp initierat att Verdandi ska samla in berättelser från vår verksamhet för att beskriva hur bemötandet är och vilka metoder som används inom socialtjänsten. Det finns säkert också berättelser från andra myndigheter som behöver komma fram. Naturligtvis finns också det goda och positiva arbetet som förtjänar att lyftas fram i ljuset.

ANN-MARI WULFSTRAND-BYHLIN, ORDFÖRANDE
I VERDANDIS ALKOHOL- OCH
DROGPOLITISKA GRUPP

”Det är viktigt att vi tillsammans tar krafttag för en socialtjänst som står på den enskildes sida, och att förnedrande arbetssätt rensas bort. Drömmen är en inkännande och stöttande socialtjänst som utgår från att den enskildes egenmakt stärks.

HAR DU BLIVIT DÅLIGT BEMÖTT I MÖTET MED SOCIALTJÄNSTEN? ELLER HAR NÅGON DU KÄNNER RÅKAT ILLA UT? SKICKA IN DIN BERÄTTELSE TILL VERDANDI. VI VILL UPPMÄRKSAMMA PROBLEMEN OCH KRÄVA FÖRBÄTTRING. DU ÄR SJÄLVKLART ANONYM OM DU VILL.

Framtidens socialtjänst utreds av Margareta Winberg. Uppdraget är att göra en översyn av socialtjänstlagen och vissa av socialtjänstens uppgifter. I uppdraget ingår att föreslå åtgärder som kan bidra till en förutsägbar, likvärdig, jämlik, jämställd och rättsäker socialtjänst. Utredningen ska se hur man i lagstiftningen kan förtydliga socialtjänstens uppdrag att arbeta förebyggande, samarbeta och samverka med andra aktörer. Tyvärr är inte försörjningsstödet med i uppdraget och inte heller de krav och kontroller som ställs på de som söker försörjningsstöd.

Undertecknad har deltagit i en av referensgrupperna som består av representanter från civilsamhället. Än så länge känns det hoppfullt. Vi har diskuterat bemötande och tillgänglighet, hur samverkan med andra verksamheter ska vara och framförallt det förebyggande arbetet, hur det ska utformas på såväl strukturell, verksamhets- som individnivå. Utredningen vill gärna ha in synpunkter. Gå in på länken här nedan, där finns uppdrag och information om det pågående arbetet. Bland annat finns en blogg där Margareta Winberg skriver kontinuerligt och i somras gjorde hon ett inlägg som ligger nära våra socialpolitiska krav i Verdandi.

Hur vill Verdandi att framtidens socialtjänst ska vara? Det är viktigt att vi tillsammans tar krafttag för en socialtjänst som står på den enskildes sida, och att förnedrande arbetssätt rensas bort. Drömmen är en inkännande och stöttande socialtjänst som utgår från att den enskildes egenmakt stärks. En socialtjänst som inte utgår från att vara kontrollerande och repressiv utan präglas av en vilja att ge stöd och hjälp.

<https://framtidens-socialtjanst.se> ●

SKICKA IN DIN BERÄTTELSE!

Under hösten arbetar vi med att samla in berättelser från verdandister som upplevt problem med socialtjänsten. Sedan pratar vi med de politiker och beslutsfattare som bestämmer över socialtjänsten och kräver en förbättring. ●

RÄTTEN TIL VÄRDIG ÅL

Protesterna är högljudda mot dagens pensionssystem som inte håller måttet. 300 000 pensionärer lever under fattigdomsgränsen och kvinnor och utlandsfödda är särskilt drabbade. PRO och tre andra pensionärsorganisationer med mer än 800 000 medlemmar är på krigsstigen. Aktionsgrupper som Tantpatrullen och föreningen Pensionsrättvisa protesterar och fackföreningsrörelsens tankesmedja Katalys menar att "det är läge att blåsa upp till en ny pensionsstrid" eftersom "det är svårt att försvara ett system där en löntagare kan arbeta hela sitt liv och ändå ha svårt att upprätthålla sin levnadsstandard efter pensionen".

LEN DERDOM

ARKIVBILD. PERSONEN PÅ BILDEN HAR INGEN
KOPPLING TILL TEXTEN.

Av landets 2,2 miljoner pensionärer ligger 300 000 under gränsen till relativ fattigdom, som just nu beräknas till 13 000 kronor efter skatt.

Sedan det nya pensionssystemet sjö-sattes, sjunker den allmänna, inkomstbaserade pensionen i förhållande till slutlönen, för varje årskull som går i pension.

När man beslutade om det nya pensionssystemet talade man om att pensionen skulle motsvara 60-70 procent av lönen. Men nu har den sjunkit till under 50 procent, och fortsätter att sjunka.

Det stora flertalet av de 2,2 miljonerna pensionärer har det hyggligt, en del till och med bra, när man tittar på den totala pensionen, där man tar med tjänstepensionen och – för vissa – privat pensionssparande (se pensionspyramiden här intill).

De som har billigt boende i egna, avbetalda, hus och bostadsrätter, och som bor med en partner, har dessutom rejäla krockkuddar som mildrar stötarna, jämfört med ensamstående i hyreshus.

Men att de flesta pensionärer har det hyggligt hjälper ju inte de 300 000 i eller nära relativ fattigdom – och det är väldigt många människor!

KLYFTORNA ÖKAR

Klyftorna ökar dessutom, så att ojämlikheten och ojämställdheten blir större bland pensionärer än bland yrkesverksamma.

- **Det är större skillnader mellan män och kvinnor** när det gäller genomsnittspensionen, jämfört med löneskillnaderna.

Mammaledigheter, deltid under småbarnsåren och de allmänt lägre lönerna för kvinnor – det finns många orsaker till könsskillnaderna när det gäller genomsnittspensionerna. Det här är något som pensionärsorganisationerna har uppmärksammat och protesterat emot (se intervju med PROs ord- förande på sidan 20), liksom största kvinno- fackförbundet Kommunal.

Och på huvudstadens gator och torg, och årligen i Almedalen, möter man den färgstarka och uttrycksfulla Tantpatrullen (se sidan 14).

- **Utlandsfödda** är missgynnade av reglerna i pensionssystemet. Orättvisan gäller i särskilt hög grad de som bor i de så kallade "socioekonomiskt utsatta områdena".

Många har inte bott i Sverige tillräckligt länge, och inte hunnit arbeta ihop tillräckligt stor livsinkomst i Sverige, för att kvala in i pensionssystemets olika delar. Bland utlandsföddas barn har det uppstått en aktiv proteströrelse (läs intervju med ordföranden för Pensionsrättvisa på sidan 16).

- **Klassperspektivet**, inklusive de olika medellivslängderna och orken att arbeta längre i slitsamma jobb, är något som den fackliga tankesmedjan Katalys tar upp i rapporten "*Pensionssveket – en rapport om ett ohållbart pensionssystem*". Där slår man bland annat fast att "det är svårt att försvara ett system där en löntagare kan arbeta hela sitt liv och ändå ha svårt att upprätthålla sin levnadsstandard efter pensionen".

LEVERERAR INTE SOM TÄNK

I år är det 25 år sedan riksdagen klubbade det nya pensionssystemet, som trädde i kraft 1999. De som blev 65 år 2003 var de första som fick en del av (men långt ifrån hela) pensionen av det nya systemet. Mycket kom fortfarande från ATP-systemet. De fick cirka 60 procent. Det har skett en gradvis övergång. De som fyller 65 år 2019 hör till den första kullen som får hela pensionen från det nya systemet och de får mindre än hälften av lönen.

HÅKAN SVÄRDMAN, FORENA,
TIDIGARE PENSIONSEXPERT
PÅ FOLKSAM

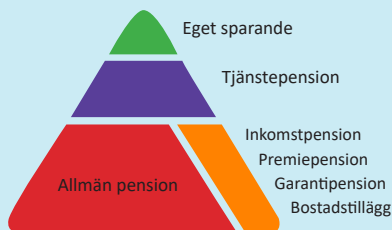
– Jag gillar i grunden själva principen om livsinkomst, som finns bakom pensionsreformen, men det levererar inte som det var tänkt, säger Folksams mångåriga pensionsexpert Håkan Svärdman, som idag är samhällspolitisk chef på fackförbundet Forena.

– Pensionerna faller efter hand för varje årskull. Det blir inte bättre för framtidens pensionärer. Tvärtom. Om vi inte gör något blir det bara 40–45 procent av lönen, för dem som är födda på 70-, 80- och 90-talen, säger han.

PENSIONSPLYAMIDEN – VAD ÄR VAD?

- **Den allmänna pensionen** består för alla födda 1954 och yngre av två delar: **Inkomstpension** bygger på din livsinkomst. De som är födda mellan 1938 och 1953 får en del från det gamla ATP-systemet där nivån bestämdes av de 15 bästa inkomståren. **Premiepension** beror på hur det gått för de fonder som du själv kan välja att satsa pengar i – de flesta låter dock statens ”soffliggarfond” välja.

- **Tjänstepension** är en del av fackens och arbetsgivarnas kollektivavtal, som omfattar 90 procent av löntagarna.
- **Privat pension** = det man själv, eventuellt, har sparat ihop.
- **Garantipension och bostadstillägg** är bidrag direkt från statskassan, vilka man får oavsett livsinkomst, och även om man inte har jobbat, bara man har bott i landet en längre tid.

För många ger den allmänna pensionen inte mer än detta bidrag. En del får till och med ett lägre belopp. Då får de tillskott från de två bidragen.

- **Äldreförsörjningsstöd och särskilt bostadstillägg** är bidrag utanför pensionspyramiden. Dessa får de som inte har bott tillräckligt länge i Sverige, för att få full garantipension och bostadstillägg. Dessa bidrag går i dagsläget till cirka 25 000 personer, nästan alla utlandsfödda. Skillnaden, i pengar räknat, mellan att få full garantipension och fullt äldreförsörjningsstöd, inklusive bostadstillägg, är 500 kronor. ●

Det här beskriver Håkan Svärdman i Forenas pensionspolitiska program, "Pensionsreform 24", som kom i år.

LÄNGRE LIV OCH LÄGRE AVGIFTER

Det finns två grundorsaker till pensions haveriet:

- **Vi lever längre** – en bra sak, enkel att fatta. Pensionssystemet bygger på att man fördelar de pengar som kommer in som pensionsavgifter på varje årskull utifrån hur länge de förväntas leva. Medellivslängden har på kort tid ökat mycket mer än pensionssystemets konstruktörer kunde föreställa sig.
- **Det kommer in mindre pengar än vad som var bestämt** – en dålig sak, svår att fatta. Kort version: Pensionsavgiften som skulle vara 18,5 procent av lönerna, är nu bara 17,2 procent – det innebär miljarder som inte hamnar hos pensionärerna.

Varför minskade avgiftsprocenten?

Krängligt är bara förnamnet, den här delen är extra knepig att tränga in i. Men det har att göra med att man inte beräknar pensionsavgiften på hela lönen, eftersom man gör ett avdrag på sju procent för pensionsavgiften ... Någonting sådant ... Summa summarum och hur som haver får man inte in tillräckligt med pengar!

HÖGRE PENSIONSÅLDER – HET POTATIS

Politikerna har tagit itu med livslängden, genom att förändra pensionsåldersspannet: Från 2020 kommer tidpunkten då man som tidigast får gå i pension att höjas för dem som är födda 1959 och senare, från 61 till 63 år. I andra änden

förskjuts rätten att fortsätta från 67 till 69 år. Håkan Svärdman har ingen invändning mot att man höjer pensionsåldersspannet, även om han ser problemen med att inte alla orkar jobba längre.

– Men det räcker inte, säger han.

– Vi måste höja pensionsavgiften.

I Forenas program tar de upp en het potatis som handlar om att man fastställer arbetsgivaravgiften, där pensionsavgiften ingår, räknat på en persons hela lönesumma. Men det som betalas över cirka 30 000 kronor (7,5 så kallade basbelopp) höjer inte pensionen och sjukersättningen. Fast de kallas för sjukförsäkringsavgift och pensionsavgift är de i praktiken skatter, när man passerat 30 000 kronor. Det här har arbetsgivarna alltid varit gramse över, men varken blå eller röda finansministrar har ändrat systemet. Pengarna har varit välkomna tillskott till statskassan. Med lite god vilja kan man ju hävda att dessa pengar ändå kommer pensionärerna till godo. Staten satsar ju på fyra former av grundtrygghet som kompletterar pensionen:

- Garantipension (som man inte behöver ha arbetat för att få).
- Bostadstillägg.
- Äldreförsörjningsstöd.
- Särskilt bostadstillägg.

Men såväl Forena som pensionärsorganisationerna kräver att alla pengar som arbetsgivarna betalar in som pensionsavgifter också ska gå till den allmänna pensionen. Överskottsdelen skulle kunna lyfta de lägsta pensionerna. ●

TEXT: MATS UTBULT

ARKIVBILD. PERSONERNA PÅ BILDEN HAR INGEN KOPPLING TILL TEXTEN.

Det stora flertalet av de 2,2 miljonerna pensionärerna har det hyggligt, en del till och med bra, De som har billigt boende i egna, avbetalda hus och bostadsrätter, och som bor med en partner, har rejäla krockkuddar som mildrar stötarna, jämfört med ensamstående i hyreshus. Men att de flesta pensionärer har det hyggligt hjälper ju inte de 300 000 i eller nära relativ fattigdom – och det är väldigt många människor!

De har inte gula västar som i Frankrike – men röda hattar och väskor. Tantpatrullen demonstrerar återkommande, sedan fem år tillbaka, på Mynttorget mot kvinnors låga pensioner: "Tanter behöver mera klöver" och "Ekonomisk jämställdhet även för pensionärer". En bra bit över 100 demonstrationer har det blivit, tidvis en gång i veckan. De håller tal och delar ut flygblad, bland annat till förbipasserande riksdagsmän. Huvudbudskapet är att de vill ha högre pensioner redan idag, och ett nytt pensionssystem på sikt.

TEXT: MATS UTBULT FOTO: HENRIK MONTGOMERY/TT

En viktig fråga för patrullen är också att avskaffa Pensionsgruppen, med representanter för de sex partier som står bakom det nuvarande pensions-systemet. Sedan 20 år enas partierna om vad man ska göra i pensionsfrågan, för att undvika att det blir en stridsfråga. Tanpatrullen är emot denna brist på öppenhet och debatt, en åsikt som de delar med andra kritiker av dagens pensionssystem. Tanpatrullen har cirka 500 medlemmar i Stockholm, Örebro och Växjö. Våren 2009 gav föreningen ut en bok med medlemmars berättelser, "Tanpatrullens Tantologi". ●

A portrait of Mahi Akter, a woman with dark hair and a nose ring, wearing a dark, textured sweater. She is looking directly at the camera with a slight smile. The background is dark and out of focus.

PENSIONS RÄTTVISA!

”Alla ska ha rätt till en värdig pension, även om de har invandrat till Sverige och inte bott här i 40 år”, säger Mahi Akter, ordförande och en av grundarna till Pensionsrättvisa.

I genomsnitt får de utrikesfödda pensioner som är mellan en fjärdedel och en tredjedel lägre än de som de inrikesfödda får.

Måste de fattigaste pensionärerna ha rika barn? Den frågan ställer föreningen Pensionsrättvisa, som består av unga kvinnor som oroar sig för sina föräldrars pensioner.

För tre år sedan träffade Mahi Akter andra i samma situation som hon i en feministisk nätverksgrupp på Facebook, Streetgäris, som har som mål

”att genom systerskap utbyta kompetens och ge kraft och inspiration till varandra”. De upptäckte att de var många som upplevde en näst intill bedövande hopplöshet, sorg och frustration över det som de ser som ett orättvist pensionssystem – som Mahi Akter och medförfattare nyligen uttryckte det i en artikel i kulturtidskriften Bang.

De hade sett sina föräldrars orange kuvert och nu pratade de med varann om oron för vad som skulle hända den dag det var dags för föräldrarna

att gå i pension. Skulle de ha råd att bo kvar i sin bostad? Klarar de tandläkar-räkningen?

Mahi Akter berättar att det började med att de genomförde en studiecirkel 2016 och två år senare bildade de föreningen Pensionsrättvisa. De arbetar nu för att sprida kunskap om pensionssystemet och för att visa hur det, enligt deras mening, "systematiskt missgynnar personer som inte tillhör normen och som diskrimineras i samhället".

PÅVERKAR BARNENS LIV

De skriver debattartiklar och pratar med politiker och möter andra organisationer som arbetar med dessa frågor, och de ordnar seminarier med rubriker som "Varför blir just mina föräldrar fattiga pensionärer" och "Måste fattiga pensionärer ha rika barn?".

Mahi Akter förklarar att föräldrarnas framtida pensioner i allra högsta grad påverkar hennes och hennes kamraters liv. De är inställda på att de själva måste kunna hjälpa sina föräldrar, om farhågorna besannas och de får en ekonomiskt pressad tillvaro när de slutar att arbeta. Därför gäller det för barnen att skaffa jobb med bra lön, och då kan det ibland få gå före att välja ett yrke man hellre skulle vilja ha, trots att det har lägre lön.

FÖR KORT TID OCH MED LÅG LÖN

Deras föräldrar, som kom hit i vuxen ålder, har arbetat här i flera årtionden och med sitt arbete bidragit till de pensionsavgifter som den allmänna pensionen bygger på. Men de har arbetat för kort tid, och ofta i låglönejobb, för att

de ska ha rätt till en del av den allmänna pensionen som är stor nog att leva på.

Bland utlandsfödda är det också vanligare att man jobbar på arbetsplatser som inte har kollektivavtal, och som därmed inte har den tjänstepension som blivit allt viktigare för alla för att man ska kunna få en rimlig nivå efter pensioneringen.

Inte ens garantipensionen är det självklart att de har rätt till, för den kräver att de har vistats i

landet i mer än 40 år. Ett undantag gäller här för dem som fått uppehållstillstånd som flyktingar. Men andra utlandsfödda måste alltså ha varit här i minst 40 år för att få del av hela garantipensionen, och det bostadstillägg som är kopplat till det. För varje år som understiger 40 år, görs ett avdrag på en fyrtiondedel.

Den som inte får tillräcklig inkomst från allmän pension och garantipension, kan söka äldreförsörjningsstöd. De flesta som får det är människor med utländsk bakgrund. För den gäller andra, och sämre, villkor – se faktarutan på nästa sida.

KLYFTAN MELLAN UTRIKES- OCH INRIKESFÖDDAS PENSIONER

Flera undersökningar visar att det finns en betydande klyfta mellan utlandsfödda och inrikesfödda pensionärer. En statlig utredning för några år sedan visade att i vissa åldersgrupper fick utlandsfödda kvinnor bara en tredjedel så mycket i pension jämfört med män födda i Sverige. Man jämförde då den totala pensionen, med tjänstepensionen inräknad.

”En statlig utredning för några år sedan visade att i vissa åldersgrupper fick utlandsfödda kvinnor bara en tredjedel så mycket i pension jämfört med män födda i Sverige.

Fackförbundet Forena lät våren 2019 SCB ta reda på inkomster och intjänad pension bland personer som har bosatt sig i Sverige mellan 1985 och 2000.

Den genomsnittliga allmänna pensionen blir cirka 2 000 kronor lägre: bland inrikesfödda 13 000–13 800 och bland utrikesfödda 11 100–11 300 kronor. Det här gäller utlandsfödda som inte bor i

det som kallas ”socioekonomiskt utsatta områden” – där är siffrorna ännu lägre. Och räknar man med tjänstepensionen blir klyftan också större – i utsatta områden blir de utlandsföddas totalpension bara 64 procent av de inrikesföddas.

Resultaten finns redovisade i *”Det prestationslösa pensionssystemet – en rapport om pensionsgapet mellan inrikes- och utrikesfödda”*, utgiven av Forena. Du kan ladda ner den på: forena.se ●

TEXT: MATS UTBULT

FAKTA: ÄLDREFÖRSÖRJNINGSTÖD

De pensionärer som är utestängda från garantipensionen, helt eller delvis, kan få ett bidrag som heter äldreförsörjningsstöd, och till det finns ett särskilt bostadstillägg. Det är bara 25 000 som har detta stöd, men risken finns att det är många som missar stödet eftersom de inte känner till att det finns.

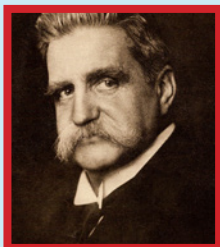
Man kan beskriva det som en motvarighet till försörjningsstödet (socialbidraget), och det riktar sig till dem som är över 65 år och har en pension som är lägre än en ”skälig levnadsnivå”. Med äldreförsörjningsstödet kan man komma upp i nästan samma nivå som med garantipension plus bostadstillägg, det kan skilja 500 kronor.

En viktig skillnad mellan garantipension och äldreförsörjningsstöd gäller de äldre pensionärer som faktiskt både kan och vill arbeta efter 65 år. Det går bra för den som har garantipension, som med ett litet deltidjobb kan ta sig över gränsen för fattigdom. Men för den som har äldreförsörjningsstöd dras inkomsten av.

De som har äldreförsörjningsstöd har inte heller samma rörelsefrihet som andra. De som har allmän pension eller garantipension kan en del av året vistas i något annat land. Men om de som får äldreförsörjningsstöd vistas mer än tre månader i ett land utanför EU, räknas de inte längre som bosatta i Sverige och då förlorar de stödet. ●

PENSIONSHISTORIK

Sen slutet av 1800-talet har pensionsfrågan stötts och blötts under många år, innan de folkvalda kunnat sjösätta nya system.

Branting utredde första pensionssystemet.

► **1884–1914: Folkpension.** Sverige var först i världen med ett offentligt och obligatoriskt pensionsförsäkringssystem för alla. Riksdagen fattade beslut 1913, efter tre utredningar under 20 år. Hjalmar Branting med, (s)-ledare och sen statsminister var med och utredde. Pensionsavgifter var grunden för vilken pension du fick. Var du fattig kunde du ansöka om en inkomstprövad tilläggspension, som var skattefinansierad. ●

Ture Königson, la ner sin röst.

► **1955–1960: ATP – allmän tilläggspension.** Den största politiska striden under 50-talet handlade om pensionerna. Folkpensionen var så låg att många pensionerade arbetare levde i fattigdom. Arbetsgivarna sa nej till att även arbetarna skulle få den tjänstepension, som tjänstemännen fått sedan 30-talet. Därför lade LO-förbunden och partierna till vänster fram ett förslag 1955 om ett utökad, obligatoriskt system, som tillägg till folkpensionen. Nivån skulle bygga på de bästa 15 åren av i minst 30 år. Det skulle ge de flesta en pension på 60–70 procent av lönen. I en rådgivande folkomröstning 1956 fick det förslaget flest röster. Men i riksdagen vägde det jämnt. Ture Königson, varvsarbetare och folkpartistisk riksdagsman, avgjorde frågan genom att lägga ner sin röst. ●

Så sa Göran Persson om pensionerna 2017:

► **Dagens allmänna pensionssystem** grundar sig på livsinkomsten, istället för de 15 bästa åren. ATP hade blivit för kostsamt. Redan 1984 startade en första utredning om ett nytt system, som (s) och de fyra borgerliga partierna sedan klubbade igenom i riksdagen tio år senare. Den första årskullen fick 2003 sina pengar delvis från det nya systemet, delvis från ATP under en övergångsperiod. De som fyller 65 år 2019 får bara från det nya systemet, men på en mycket lägre nivå än det var sagt. ●

“Vi har skapat världens bästa pensionssystem, med den lilla defekten att det blir för små pensioner. Många människor, som arbetat hela livet, kommer tycka att de blivit fattiga.”

2019–20XX: Ett helt nytt eller kraftigt förändrat system? Allt fler ifrågasätter det nuvarande systemet, bland annat för att inkomstnivån minskat kraftigt. En del kritiker vill ha ett helt nytt system. Andra förespråkar stora förändringar av det nuvarande. Ibland är dessa så stora, att man kan fråga sig om det inte blir som ett nytt system. Från regeringen har man talat om att de som har lägst pension ska få 5 000 mer i månaden, men man har inte sagt något om hur och när detta ska ske.

TEXT OCH FOTO: MATS UTBULT

Christina Tallberg, ordförande PRO:

”PRO tar fajten för pe

– Det är alldeles för många i dag som har för låg pension för att kunna leva ett bra liv. Låg pension ökar också den ofrivilliga ensamheten. Och det vet vi är en fara för hälsan, säger Christina Tallberg, ordförande i Pensionärernas riksorganisation.

Hon möter missnöjet med de allmänna pensionerna på PRO-möten landet runt.

– Folk är upprörda. Det är många som får så låg pension att de hamnar under en rimlig ekonomisk standard. Många tycker att det är skämmigt att erkänna att de har det så knapert som de har det, berättar hon.

– Det kan leda till att de drar sig undan. De vill inte tillstå att de faktiskt inte

har råd att följa med på bio eller gå på konditori. Istället hittar de på andra skäl, som att de redan är inbokade på något annat. Vi har medlemmar som tycker att de inte har råd gå på våra möten, för att det kostar för mycket att betala för en kopp kaffe med smörgås.

FATTIGDOMEN BLAND ÄLDRE ÖKAR

Christina Tallberg berättar att PRO först trodde – som alla andra – att det nya pensionssystemet skulle bli bra. Det tog några år efter att de första pensionerna betalats ut, som alltför tecken visade att utfallet inte blev som det var tänkt.

I PROs rapport "Ålderdom utan fattigdom" (2015) skrev Christina Tallberg i sina inledande ord: "Äldrefattigdom är något vi borde ha lämnat bakom oss, men istället ökar den.

nsionerna"

När riksdagen i mitten av 1990-talet fattade beslut om att reformera pensionssystemet fanns det 75 000 pensionärer med en inkomst under EUs fattigdomsgräns. För tio år sedan hade antalet fattiga pensionärer ökat till 125 000 stycken. Idag är de 225 000." Och ytterligare fyra år senare har de blivit fler än 300 000.

PRO har de senaste tio åren tagit upp den nya äldrefattigdomen i debattinlägg i tidningar, på seminarier och konferenser, i remissvar och i diskussioner i regeringens pensionärskommitté, där ansvariga ministrar fyra gånger om året träffar pensionärsorganisationerna. 2018 gick PRO ut och samlade in 75 000 namn för kravet att höja pensionerna, som statsministern fick i form av ett 400 meter långt kvitto!

– I början var det inte lätt att börja tala om fattigdom i ett välfärdssamhälle.

– Det är lättare idag. Nu får hon tack från den ansvariga ministern för att PRO lyft fram äldrefattigdomen i allmänhet och kvinnornas kärva läge i synnerhet.

– För hälften av alla kvinnliga pensionärer räcker inte den allmänna pensionen. De måste få tillskott av bidragsdelen, garantipensionen. Vi vet att det hänger ihop med att många kvinnor har tagit hand om barnen, arbetat deltid, frivilligt och ofrivilligt, och i låglöneyrken, säger Christina Tallberg.

Kvinnor som bor med sina män har det mycket bättre ekonomiskt än ensamstående, 6 000 kronor i genomsnitt. Och många män, som är några år äldre än sina fruar, övertalar dem att gå i pension tidigt, för att de ska få fri tid tillsammans. Men män dör oftast före kvinnor.

– Då står änkan där med sin pension, som är mycket mindre än hans var, och ska klara hyran själv, säger hon.

MISSAR BOSTADSTILLÄGGET

Boendekostnaden är ju den tyngsta delen av månadsutgifterna. Därför betyder det mycket för många att få bostadstillägget, det bidrag till boendet som finns för pensionärer med

låg pension. PRO har sedan länge krävt bättre bostadstillägg. I budgeten för 2020 kom till slut en höjning av taket, från 5 600 till 7 000 kr i boendekostnad.

– Bra att det till slut blev en höjning av taket. Men vi ville ha det höjt till 8 000.

– Vi tycker också att taket för bidraget ska kopplas till höjningen av hyror i stort, så att nivån inte släpar efter som nu.

Ett stort problem är att många inte känner till bostadstillägget och därför inte söker det. Riksrevisionsverket rapporterade 2013 att 140 000 pensionärer har missat den här möjligheten att förbättra sitt ekonomiska läge. Tillsammans med Pensionsmyndigheten har pensionsorganisationerna på senare år gått ut i informationskampanjer för att få fler sökande. Då har de bland annat berättat att även de som bor i bostadsrätt och eget hus har rätt till bostadstillägget, något som många inte känner till. Informationen har gett resultat och många fler har sökt de senaste åren.

– Men då uppstod problemet att Pensionsmyndigheten inte hade beredskap och bemanning för att hantera ansökningarna, berättar Christina Tallberg.

– Det blev väntetider på månader, upp till ett halvår. Det är inte acceptabelt.

ÅLDERDOM UTAN FATTIGDOM

I budgeten 2020 höjde regeringen garantipensionen – med 200 kronor i månaden.

– Ingen stor summa, men ändå en liten förändring i rätt riktning, konstaterar Christina Tallberg.

Men garantipensionen är ju, trots namnet, ett bidrag, inte en pension baserad på livsinkomsten. Om fler fick en högre pension som grundar sig på pensionsavgifterna skulle färre behöva använda sig av garantipensionsbidraget.

I Januariöverenskommelsen 2019 mellan S-MP-regeringen och C och L handlar en av de 73 punkterna om ”bättre villkor

för Sveriges pensionärer”. Där står bland annat att ”pensionen höjs för vanliga löntagare år 2021”. Men det står inte hur det ska ske, och om det blir en förändring av pensionssystemet.

Christina Tallberg förklarar att PRO sedan flera år har många idéer och förslag om hur man på olika sätt kan lyfta de lägsta pensionerna över fattigdomsgränsen. Många av förslagen finns i programmet *”Ålderdom utan fattigdom”*. Där pekar de på hur man inom arbetslivet måste motverka lönediskriminering mot kvinnor, ge fler rätt att arbeta heltid, förbättra arbetsmiljön så att fler kan och vill arbeta längre, stödja människor med funktionsnedsättning att komma ut i arbete, och skapa tryggare anställningar.

– Det måste bli slut på åldersdiskrimineringen i arbetslivet, den börjar ju redan när människor passerar 50.

PRO sätter också fokus på socialförsäkringarna, för att sjuka och arbetslösa ska få en allmän pension på rimlig nivå, även om de inte kunnat arbeta under hela sitt arbetsliv. Stärk rätten till ersättning från sjuk- och arbetsskade-försäkringarna, och höj ersättningsnivåerna, kräver man.

Detsamma gäller a-kasseersättningen. PRO vill att man beräknar pensionsrätten utifrån de löner som så att säga finns bakom ersättningarna från försäkrings-systemen. Och för den som förlorar delar av sin arbetsförmåga, vill man att det ska finnas rätt att kombinera deltidsarbete och sjukersättning, istället för att människor pressas att börja ta ut sin pension för tidigt.

När det gäller själva pensionssystemet vill PRO ha en ordentlig utvärdering av hur det fungerar i praktiken.

– Vårt mål är att ingen ska behöva oroa sig för att gå i pension, säger Christina Tallberg. ●

Pensionerna och demokratin

De beslut om förändringar i pension som regering och riksdag beslutar om, har varit i säck innan de kommer i påse, och säcken heter Pensionsgruppen. Det är ett politiskt organ som är ensamt i sitt slag.

Representanter för fem partier som beslutade om pensionssystemet, plus Miljöpartiet sedan 2015, träffas sedan 20 år för att följa utvecklingen och vårda sin skapelse. Partierna har bestämt sig för att de ska komma överens om förslag till regering och riksdag. De vill inte att pensionerna ska bli en stridsfråga. Det har fungerat. Inte mycket, om något, har läckt ut från gruppens diskussioner.

Många som idag debatterar bristerna ogillar den brist på öppenhet och debatt i pensionfrågan, som följer med systemet med Pensionsgruppen. De ser det som ett demokratiskt problem. En del kräver att gruppen ska skrotas och att pensions-systemet ska behandlas som andra politiska frågor. ●

Regeringens budget 2020 – försök att förbättra

Regeringen lägger i budgeten för 2020 fram förslag som förbättrar för pensionärerna: ökad garantipension (ett bidrag) med 200 kronor och ett högre tak för bostadstillägg, från 5 600 till 7 000 kronor. Men man förändrar inget i den allmänna pensionen, som bygger på livsinkomsten.

Den största förbättringen av ekonomin för äldre är att man sänker skatten för pensionärer som har över 17 000 kronor per månad i pension. Så sluter man gapet mellan pensionärernas och löntagarnas skatter, som uppstod när alliansregeringen genomförde sina ”jobbskatteavdrag”. Tidigare år har regeringen sänkt skatten för pensionärer som har mindre än 17 000 kronor per månad.

Enligt Magdalena Andersson ger budgetförslagen sammanlagt upp till 1 400 kronor mer i plånboken för en pensionär. Stefan Löfven har sagt att regeringen längre fram, 2022, vill höja den allmänna pensionen rejält. ●

TEXT: MATS UTBULT

Verdandisten är en medlemstidning för medlemmar i Verdandi.

Ansvarig utgivare: Rasken Andréasson

Redaktör och form: Marja Koivisto

Tryck: Åtta45, Stockholm

Text och foto: av Marja Koivisto, om annan byline ej anges.

För insänt ej beställt material, ansvaras ej. Verdandi delar nödvändigtvis inte alltid alla skribenters åsikter som framförs i tidningen.

A photograph of a woman with short dark hair, smiling broadly and dancing. She is wearing a dark patterned top and a necklace. Her right arm is raised. In the background, other people are visible in a dimly lit room with warm lighting and string lights.

REPORTAGE

DANSGLÄD ***i Verdandi***

TEXT OCH FOTO: MAGNUS BÅÅTH

JE

Eskilstuna

**Gunilla Andersson är
verksamhetsledare**

och mamma till Verdandi Eskilstunas populära danskvällar. "Jag funderade på hur vi kunde skapa nya, roliga aktiviteter som ger glädje och gemenskap. Dansen är en fantastisk glädjespridare", säger Gunilla Andersson.

Det är en fredagkväll i juni, och det populära bandet Unix står på scen. Vi är i Eskilstuna och Verdandi bjuder upp till dans. Kom med in så dansar vi och har kul i en nykter gemenskap!

Det krävs en hel del idéellt arbete när det ska ordnas föreningsdans. Verksamhetsledarna i Verdandi Eskilstuna har förberett fika, möblerat om och välkomnat kvällens dansband. Ikväll spelar Unix, ett lokalt dansband från Eskilstuna som har spelningar i hela landet.

Gunilla Andersson, som håller ihop Verdandis danskvällar, har en hel del att stå i. Ändå är hon

Junix är ett av flera populära band som spelar på Verdandis danskvällar. Många dans tillfällen har försvunnit på senare år, men det har Verdandi Eskilstuna ändrat på. Verdandis verksamhet ska vara medlemsstyrd", säger Gunilla Andersson.

glad och positiv, skämtar med bandet, skojar med mig och säger hej till Peter Norberg (ordförande i Verdandi Eskilstuna) som måste vidare till nya uppdrag för kvällen. Gunilla har länge engagerat sig i föreningslivet, och sedan en tid tillbaka ägnar hon det mesta av sin lediga tid till Verdandi.

– Men då så! Nu tror jag allt är på plats inför kvällen, säger Gunilla.

ELDSJÄLAR

Nu kommer gästerna. De betalar 70 kronor i entré om de är medlemmar i Verdandi, för andra är det lite dyrare. I snabb takt strömmar de danssugna in i Finska föreningens lokaler i Eskilstuna. Det är här Verdandi hyr in sig för att arrangera de populära dansaftnarna, en gång i månaden.

– Våra dansaftnar är de enda i Eskils-

tuna just nu som är inomhus och året runt. De har snabbt blivit populära, och fyller ett behov som många har av att träffas och ha trevligt. Dans är ett bra sätt att umgås på, säger Gunilla Andersson som leder verksamheten i Verdandi.

– Sedan har vi rejält roligt också, säger Gunilla och ler.

Gunilla Andersson och Peter Norberg är två av eldsjälarna i Eskilstuna som blåst nytt liv i Verdandis verksamhet. Verdandi har funnits länge i Eskilstuna och avdelningen har alltid varit en mötesplats för gemenskap och möten mellan människor.

– För oss är dansaftnar en form av kamratstödande verksamhet som bryter ensamhet och erbjuder trevlig gemenskap. Det passar inte alla, men för dem som tycker om att dansa betyder det här jättemycket, säger Gunilla.

Lars-Gunnar Nilsson var tidigare studieombudsman på Verdandiförbundet. "Det är fortfarande kul i Verdandi", tycker han.

– Den här verksamheten är ju inte hela Verdandi, vi gör mycket annat också. Men jag skulle nog säga att Dansafton är den verksamhet som lett till att vi kunnat öka medlemsantalet så snabbt. För ett år sedan hade vi 25 medlemmar och nu har vi närmare 160. Innan årskiftet hoppas vi ha passerat 200 medlemmar i föreningen.

– Jag stöter på det dansanta paret Hans Persbjer och Yvonne Åkerman. Vi går och köper varsin kopp kaffe och byter några ord.

GAMMELDANS EN BRISTVARA

– Vi har dansat i alla år, berättar de. Vi tycker om det. Men på senare år har många dansarrangemang försvunnit. Danskulturen har försämrats, tycker vi nog. Till exempel har gammeldansen

försvunnit på de flesta ställen. Därför blev vi så glada när Verdandi började med sina dansaftnar, berättar Yvonne.

– Och nu är vi medlemmar i Verdandi. Det startade med dansen, men snart upptäckte vi att det är en fin gemenskap i föreningen, så vi har börjat vara med vid andra aktiviteter också. Redan nu på onsdag ska vi följa med på en utflykt som Verdandi gör, berättar Hans.

De flesta är i mogen ålder. En del kommer i sällskap, andra ensamma. Nytt för ikväll är att danskvällen börjar med gammeldans. Tanken är att fler ska lära sig de danssätten också. För några decennier sedan var det ett stående inslag vid morgondans runtom i landet, men på senare år har det blivit mer ovanligt.

- Får jag lov?
- Javisst!

Hans Persbjer och Yvonne Åkerman är ofta med och dansar. "Och nu är vi medlemmar i Verdandi. Det startade med dansen, men snart upptäckte vi att det är en fin gemenskap i föreningen, så vi har börjat vara med på andra aktiviteter också", säger Hans.

Lars-Gunnar Nilsson bjuder upp Gunilla. Lars-Gunnar var under en period av livet studieombudsman på Verdandiförbundet. Nu har han med ålderns rätt dragit sig tillbaka till pensionärlivet i Eskilstuna med hustrun Britt-Louise. Jag tittar förundrat på den nu 80-årige mannens tassande danssteg, hur han för Gunilla graciöst över dansgolvet. På dansgolvet dansar 20 par, kanske fler. Det är ett myller av folk som dansar runt runt, jag tar lite bilder och försöker undvika att stå i vägen. Det går inte alldeles bra.

Efter en stunds fotograferande blir jag yr i bollen av allt snurrande. Dags för en paus. Längst in i lokalen står Verdandi och säljer fika. Jag läser på skylten: kaffe 10 kronor, ostmacka 10 kronor, läsk 10 kronor och så vidare. Inga ockerpriser precis. Nyfiken som jag är, går jag in innanför ser-

veringsdörren för att se vilka som är med och jobbar med serveringen ikväll. Där träffar jag Inger Eriksson, Barbro Westberg och Susanne Eriksson. De sköter om serveringen ikväll.

– Verdandi är en trevlig förening, säger Susanne Eriksson. Barbro och Inger nickar instämmande.

– Nu händer det mycket i föreningen. Det är mycket tack vare Gunilla och Peter.

– Jobbigt att engagera sig idéellt. Nej, det är bara roligt att hjälpa till under danskvällarna, säger Barbro Westberg.

DANSEN HANDLAR OM VÄRDERINGAR

Gunilla och Lars-Gunnar är överens om att en föreningsdriven och nykter dans behövs i staden. Det är ett bra sätt att bryta ensamhet för att skapa gemenskap istället.

Gunilla Andersson, verksamhetsledare och Peter Norberg, ordförande i Verdandi Eskilstuna.

Verdandi Eskilstuna har 160 medlemmar. Avdelningen deltar i det nya Folkkraftsprojektet om ökat samarbete mellan folkrörelserna: ABF, Folkets Hus och Parker, Hyresgästföreningen, LO, Unga Örnar och Verdandi. Läs mer på: verdandi-eskilstuna.se

För dem handlar Dansafton om Verdandis grundläggande värderingar.

- Dansen är också en dörröppnare till resten av Verdandi. Många som först kommit till Verdandi genom dansen, deltar nu också i annan verksamhet.

- Dansen har också lett till att fler engagerar sig idéellt i föreningen, säger Gunilla.

Syftet med Dansafton har aldrig varit att gå med vinst. Entré och fika ska vara billigt. Och för Verdandi är det också självklart att medlemmar i Verdandi ska ha rabatt på entébiljetten. I själva verket subventionerar föreningen dansen och verksamheten går för närvarande med förlust.

Verdandi Eskilstuna är en helt idéell verksamhet, precis som verkligheten är för många andra avdelningar i Verdandi.

Verdandi Eskilstuna har inga anställda i dagsläget och en begränsad budget för sin verksamhet.

- Men vi tror på den här verksamheten och att den kommer att ge många positiva ringar på vattnet, därför anser vi att dansen ändå är ekonomiskt försvarbar trots att den nästan inte går runt ekonomiskt, säger Gunilla Andersson.

Klockan har hunnit bli åtta på kvällen. Unix bjuder upp till dans ett bra tag till. När jag smyger ut genom ytterdörren hör jag musiken, klackarna mot golvet och de höga skratten inifrån lokalen. Jag mår rätt bra. Känner mig glad och uppgiggad av den fina stämningen hos Verdandi Eskilstuna ikväll. Borde man inte ta och lära sig det här med dans en gång för alla?, funderar jag. Jag menar: hur svårt kan det vara? ●

Solidaritet istället för allmosor

Lars Ohly, förbunds-
sekreterare i Verdandi

I bland kan det kännas tungt att arbeta för jämlikhet och solidariska samhällsförändringar.

Det finns mycket som går i fel riktning för oss som vill se social rättvisa och ett samhälle utan alkoholskador och drogmissbruk. Antalet fattiga i Sverige ökar liksom antalet miljardärer, vilket är ett exempel på en utveckling som pågått under lång tid. Sverige blir allt mindre jämlikt.

På allvar diskuteras nu förslag om söndagsöppet på Systembolaget samtidigt som anslagen till civilsamhällets arbete mot alkohol, narkotika, droger, tobak och spelmissbruk minskar. Vi ser också hur skattesänkningarna rivit upp stora hål i välfärden och i de sociala försäkringssystemen. Med förslaget till statsbudget fortsätter en långvarig utveckling som leder till större klyftor och ökade klasskillnader.

En del kanske förleds till förtvivlan i dessa tider. Men vi i Verdandi måste reagera på rakt motsatt sätt. Solidaritet och jämlikhet får aldrig bli modeord som används en tid för att sedan ersättas med egoism och ökade klasskillnader. För oss och för alla de människor vi möter är solidariteten bokstavligen en nödvändighet för att leva.

Det finns en risk med att vi och andra organisationer i civilsamhället tar ansvar för välfärden när politiska beslut leder till nedskärningar. Det finns en gräns mellan solidaritet och välgörenhet som vi aldrig får överskrida.

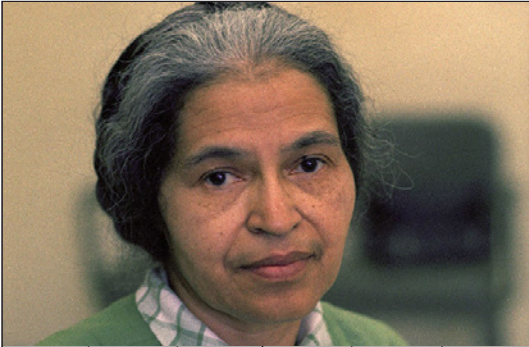
”Det finns en gräns mellan solidaritet och välgörenhet som vi aldrig får överskrida.”

Verdandi bedriver inte välgörenhet. Vårt arbete präglas inte av hjälp uppifrån. Vi är inte en organisation som arbetar som vi gör för att vi tycker synd om människor. **Solidaritet för oss bygger på den självklara insikten** att det nästa gång kan vara vi som behöver hjälp. Samma princip som den generella, skattefinansierade välfärden en gång byggdes på gäller också vårt arbete mot utsatthet, fattigdom och ensamhet: Att människor är lika i värde och har rätt till ett liv i värdighet.

Vi vill inte ta över välfärdsverksamheter – tvärtom. Vi arbetar varje dag för att omfördela rikedomarna i samhället så att fler får tillgång till vård, utbildning, arbete, försörjning och möjligheter att realisera sina drömmar om ett gott liv. Vi motsätter oss varje nedskärning av välfärden och gör allt vi kan för att tryggheten för den som är sjuk, i missbruk eller drabbas av ohälsa ska öka.

Men vi tror inte att starka välfärdsystem gör praktisk solidaritet onödig. Vi vet att vårt kamrattstöd och arbetet för att motverka ofrivillig ensamhet alltid kommer att behövas. Det finns exempel på människor som bokstavligen talat har Verdandi att tacka för sina liv. Därför kommer vårt arbete för allas rätt till ett värdigt liv att fortsätta. Om inte Verdandiförbundet fanns skulle vi vara tvungna att uppfinna det. ●

Krysset

					RODER	DE KALLAS OFTA LIVETS EFTERRÄTT KAN VARA HELIG		↓
					ÄMNAR	↓	↓	
					ÅSKGUD			
					KÅRE			
					GEMÅLA	↓		ROVA
TALL- MARK		VISAR FILM	↓	PLUGG	↓			
RUSTA		VARDA		ÄNGEL				
↓				LITER				
				55			BALJA	MITT I PARIS
→				PUTS- NING				ÄNGSLAN
HUVUD- STAD					ARTIST			
OPERA					FILM AV HILDE- BRAND			
VARU- HUS MED & SPENCER		MÅNGEN I BUDA- PEST						
↓								
					BROR TILL MOSE			

Lös krysset och skicka in till Verdandi, Fatbursgatan 8,
117 58 Stockholm. De tio först öppnade lösningarna
vinner en Verdandi-mössa. *Lycka till!*

Mingel

Foton från Verdandis verksamhet. Välkomna att skicka in egna bilder för publicering.

BRANDKÄRRS- CUPÉN 2019 24:E ÅRET I RAD

Traditionsenligt har Verdandi Brandkärr även i år anordnat den populära Brandkärscupén. I år deltog 400 barn och ungdomar. Lag Jopondi tog hem cupsegern men alla deltagare fick medalj för sitt deltagande. "Vi är ingen idrottsförening", säger Karin Johansson som är verksamhetsledare. "Vi gör det här för att vi vill skapa möten och gemenskap mellan människor som bor i Nyköping."

Alla deltagare i Brandkärscupen fick medalj. Prisutdelare var kommunalrådet i Nyköping, Urban Granström.

VERDANDI ÖREBROS SYVERKSTAD FIXAR JOBBEN

Syverkstan är ett arbetsintegrerat socialt företag som drivs av Verdandi Örebro. Syverkstan utför sömnadsarbeten (både lagning och nyttilverkning), renovering av möbler, tillverkar och lagar kapell. Fönsterputs, upphängning av gardiner och andra enklare arbeten. "Använd gärna Syverkstan till olika jobb", uppmanar Verdandis ordförande Rasken Andréasson. Bild: Rasken Andréasson, Susanne Sjöberg, Zeinab Allaou, Sally Claesson, Lars Ohly, förbundssekreterare.

Övre raden:
Lars Mikkola,
Eva Lach.
Nedre raden:
Sonja
Bolander,
Marianne
Svanberg,
Per
Nyström.

VERDANDI TRÄFFAR VERDANDI

Flera Verdandiavdelningar har haft utbytesträffar hos varandra i år. Verdandi Borlänge och Verdandi Örebro åkte till varandra och tittade på verksamheter och utbytte idéer. "Det var kul att se att samma fina gemenskap finns på fler ställen", säger Marianne Svanlind. "Vi fick också nya idéer med oss hem. Jag kan verkligen rekommendera andra att åka och besöka varandra."

Skicka dina Verdandi-bilder till Verdandistens mingel. Digitala och högupplösta bilder. Kom ihåg att fråga eventuella personer på bilden om de säger ja till att bli publicerade i Verdandisten. Publicerade bilder belönas med en Verdandi-t-shirt. Uppge om du vill ha M, L eller XL. Skicka till: marja.koivisto@verdandi.se.

LEDAR KONFERENS

45 verksamhetsledare från Verdandis avdelningar kom till höstens Ledarkonferens i Stockholm 8 september.

På programmet stod förberedelser inför Verdandis kongress nästa år och höstens remissarbete och motionskrivande.

Verdandis Alkohol- och drogpolitiska arbetsgrupp startade också ett arbete med att samla in medlemsberättelser om hur mötet med socialtjänsten upplevs. •

Anneli
Roos

Raskén Andréasson,
förbundsordförande

Ann-Mari Wulfstrand-
Byhlin

◀ Lars Ohly, förbundssekreterare, Kjell Sundqvist och Dick Holmström, Verdandi Örebro, Margot Grälls-Anjou, Verdandi Borlänge, Lennart Eriksson, Verdandi Kumla.

Jessica Kronvall och ▶
Håkan Andersson,
Verdandi Landskrona.

ORGA- NISERA DIG!

Verdandi kämpar för social rättvisa och ett samhälle fritt från alkoholskador och droger. Alla människor behövs och har potential att bidra till ett bättre samhälle.

Verdandi vill skapa mer gemenskap och solidaritet. Ingen ska behöva leva i ensamhet eller isolering.

Välkommen till Verdandi! Du blir enkelt medlem på vår hemsida: verdandi.se.

Dags för

Verdandis 48e kongress

Trollhättan den 15–17 maj 2020.

TEMA:

**Rätten till ett
värdigt liv**

gemenskap
solidaritet
● verdandi

● verdandi